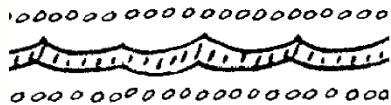
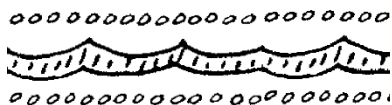

Raziskovalna zapuščina Tatjane Bregant

KATALOG RAZSTAVE

Projekt Vitrina meseca 6, februar 2018

Oddelek za arheologijo

Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani

Knjižnica Oddelka za arheologijo

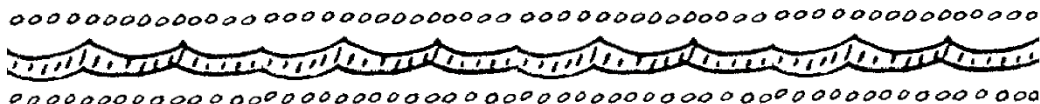
Avtorji razstave: Nuša Kovačič, Dejan Kožuh, Črt Lorber, Kaja Pavletič, Ana Vičar, Matic Zupan, Kristina Žgank

Avtorji kataloga: Nuša Kovačič, Dejan Kožuh, Črt Lorber, Kaja Pavletič, Ana Vičar, Matic Zupan, Kristina Žgank

Oblikovanje kataloga: Matic Zupan

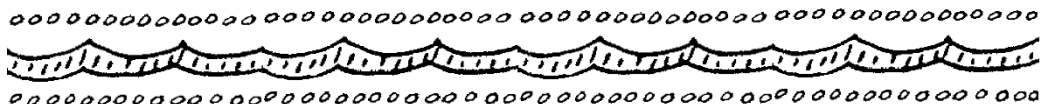
Recenzent: dr. Mihael Budja

Vodji projekta: Danijela Udovič, Manca Vinazza

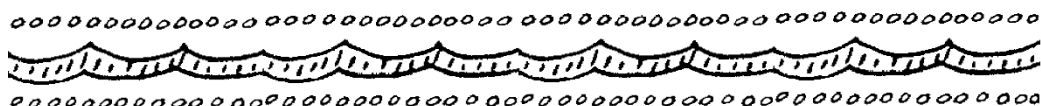
Uvod

Slovensko arheologijo so skozi čas zaznamovali različni posamezniki, ki so z novimi in svežimi idejami pripomogli k razvoju arheologije. Pomemben mejnik v razvoju predstavljajo prva povojna leta, ki so pomenila prihod novih raziskovalcev in utemeljitev novih ideoloških smernic. To je čas, ki ga je zaznamoval dr. Josip Korošec in to je čas, ko je Tatjana Bregant še sedela v študentskih klopih Oddelka za arheologijo. Kmalu je prevzela in nadgradila delo svojega mentorja Josipa Korošca. Njeno delo je obsegalo različna področja, pri pripravi šeste vitrine meseca pa smo se osredotočili zgolj na delo, ki ga je posvetila raziskovanju neolitika in kolišč na Ljubljanskem barju. Z vitrino smo želeli predstaviti njeno manj znano raziskovalno dediščino.

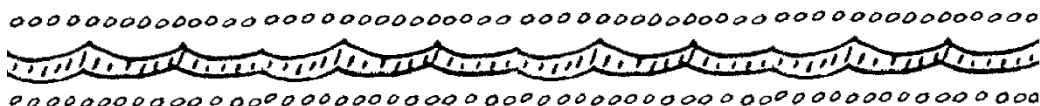
Slika 1. Tatjana Bregant (hrani Oddelek za Arheologijo, FF UL).

O Tatjani Bregant

Tatjana Bregant se je rodila 16. februarja 1932 v Ruti pri Mariboru. Z arheologijo se je začela aktivno ukvarjati v 50-ih letih prejšnjega stoletja in leta 1955 diplomirala na Oddelku za arheologijo Univerze v Ljubljani z delom Ornamentalne tehnike neolitika v Evropi (Bregant 1955). Leta 1966 je uspešno zagovarjala doktorsko disertacijo z naslovom Ornamentika na neolitski keramiki v Jugoslaviji (Bregant 1968). Leta 1955 se je na Oddelku za arheologijo zaposlila kot asistentka za neolitsko in eneolitsko arheologijo ter srednji vek in leta 1969 postala docentka (Novaković 2009, 50, 52). Naziv izredne profesorice je pridobila leta 1978, sedem let kasneje pa še naziv redne profesorice (Budja, Lovenjak, Novaković 2004, 80). Na Oddelku je bila zaposlena do upokojitve leta 1988 (Novaković 2009, 55). Umrla je 15. 2. 2002.

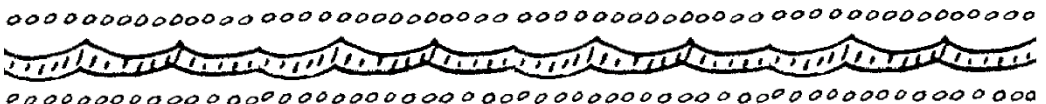
Njeno zgodnejše delo obsegajo študije neolitske keramike, raziskovala pa je tudi Stari grad Celje v sklopu študentske prakse med leti 1972 in 1974 (Bregant 1977, 5). Njena največja zapuščina so raziskave kolišč na Ljubljanskem barju. Z izkopavanji kolišč se je prvič srečala že na začetku 60-ih let, pri raziskavah v okolici Iga na lokacijah ob Resnikovem prekopu (Bregant 1964) ter V Partih, ko je skušala poiskati Dežmanova kolišča (Bregant 1965a). Raziskave je nadaljevala v 70-ih letih z obsežnimi izkopavanji kolišča ob Maharskem prekopu, med leti 1970 in 1974 (Bregant 1975). Njene raziskave kolišča ob Maharskem prekopu predstavljajo pomemben mejnik, saj je bil namen izkopavanj že od začetka usmerjen v rekonstrukcijo življenja na kolišču. Zato je bil potreben interdisciplinaren pristop. Poleg arhitekturnih ostankov so bili načrtno raziskani tudi ostanki flore in favne ter pedološka in hidrološka situacija; vsi raziskani elementi so podali unikaten pogled na način življenja. Dolgo časa so predstavljala moderna in kompleksna

izkopavanja, prav zaradi vključitve naravoslovnih in kulturnih študij pa so postala model za nadaljnja naselbinska izkopavanja (Novaković 2003, 233–234).

Tudi kot predavateljica na Oddelku za arheologijo je pustila velik pečat. Kot asistentka je vodila vaje iz muzeologije in konzervacije ter arheološkega risanja in opredeljevanja arheološkega gradiva, po smrti Josipa Korošca je prevzela vaje za vse štiri letnike, prav tako tudi predavanje neolitika (Budja 2002, 5). Z izvolitvijo v naziv docentke je prevzela katedro za prazgodovinsko arheologijo predkovinskih obdobj, ki jo je vodila vse do upokojitve. Zadnja leta njenega dela je zaznamovala bolezen, zato sta njeno delo na Oddelku prevzela, takrat asistent, Mihael Budja za predavanje neolitika, ter takratna laborantka Milena Horvat, za izvajanje vaj risanja arheoloških predmetov oz. arheološke metodologije (Kastelic, Slapšak 2000, 148–149).

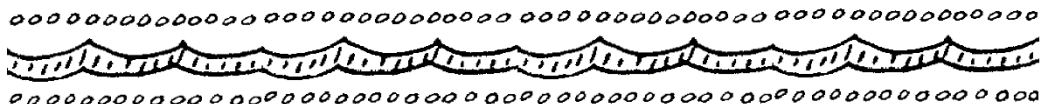
Aktivna je bila tudi na področju jugoslovanske arheologije. Pripomogla je k ustanovitvi in delovanju Znanstvenega inštituta Filozofske fakultete v Ljubljani, v okviru katerega je pripravila programski tekst *Vloga arheologije v slovenski kulturologiji*. Pripravila je razstavi *Spomeniškovarstvena izhodišča za obnovo gradu Celje* (1978) in *Pečnice s Starega gradu Celje* (1984) ter sodelovala pri izvedbi razstave *Pozdravljeni, prednamci! Ljubljana od prazgodovine do srednjega veka* (1986). Vodila je projekta *Raziskovanje Ljubljanskega barja* (1969) in *Neolit in eneolit Slovenije* (1976) ter pripravila strokovni kolokvij *Neolitik in eneolitik Slovenije in sosednjih pokrajin* (1970). Bila je predsednica prazgodovinske sekcije Slovenskega arheološkega društva ter predsednica prazgodovinske sekcije Zveze arheoloških društev Jugoslavije (1972–1976) (Budja 2001, 5–6). Ponovno je obudila tudi revijo *Poročilo o raziskovanju paleolita*,

neolita in eneolita v Sloveniji, katerega odgovorna urednica je bila med leti 1974 in 1993, ko so izšle številke III do XXI.

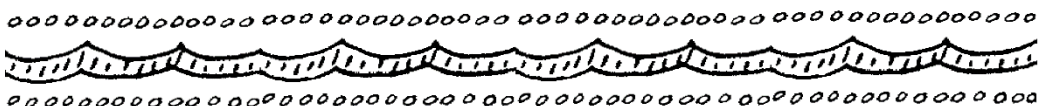

Slika 2. Tatjana Bregant in Šime Batović med izkopavanji na Orah v Bosni (1967–1968) (po Novaković et al. 2004, 70).

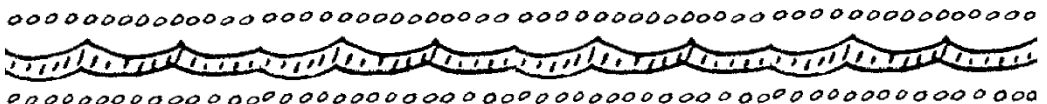
Raziskave neolitika v Sloveniji pred nastopom Tatjane Bregant

Neolitik oz. mlajša kamena doba je eno najpomembnejših obdobji človeške zgodovine, saj predstavlja prehod iz lovsko-nabiralniške družbe v poljedelsko družbo, iz katere so se razvile najstarejše človeške civilizacije. Samo obdobje je zelo kompleksno, kar kažejo tudi raznovrstna raziskovalna vprašanja, s katerimi se soočajo arheologi. Slednja se dotikajo tako udomačitve rastlin in živali, začetkov stalne človeške poselitve, širjenja kultur in njihove medsebojne interakcije idr. V Sloveniji lahko zgodnjim arheološkim raziskavam neolitika sledimo v čas oblikovanja arheologije kot znanstvene vede, pri čemer velja omeniti predvsem Dežmanova izkopavanja kolišč na Ljubljanskem barju (Novaković 2015, 38), kasneje pa delo Rajka Ložarja pri interpretaciji etnogeneze ljubljanske kulturne skupine. Pravi razvoj pa raziskave neolitika v Sloveniji doživijo po drugi svetovni vojni, ko slovenska arheologija doživi temeljito obnovo. Glavna osebnost tega obdobja (vsaj med leti 1945 in 1965) je bil Josip Korošec, ki je svojo kariero začel v *Zemaljskem muzeju* v Sarajevu tik pred začetkom vojne. Po drugi svetovni vojni je bil eden ključnih obnoviteljev povojne arheologije in ena vodilnih osebnosti na prvem povojnem kongresu jugoslovanskih arheologov v Niški Banji (1949), na katerem so začrtali programske in strateške usmeritve razvoja arheologije v drugi Jugoslaviji (Korošec 1950), pomemben pa je predvsem zaradi svojih raziskav neolitika in zgodnjega srednjega veka v nekdanji državi. Josip Korošec je preučeval neolitik na območju celotne Jugoslavije, njegov najpomembnejši znanstveni dosežek pa je utemeljitev danilske kulture na vzhodni jadranski obali (Novaković 2015, 51). S svojo asistentko Tatjano Bregant je bil tudi začetnik načrtnega raziskovanja neolitika pri nas. Korošec je bil tudi pomemben kot utemeljitelj katedre za prazgodovinsko in zgodnj srednjeveško

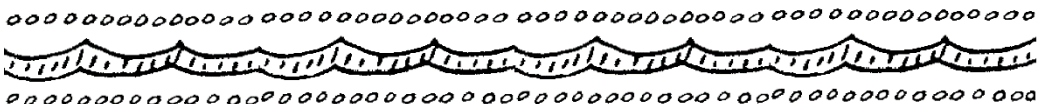

arheologijo na Oddelku za arheologijo FF UL ter kot eden vodilnih članov Arheološkega društva Jugoslavije. Svoje delo je usmeril predvsem v prepoznavanje arheoloških kultur (npr. Korošec 1954; isti 1957), bil pa je tudi utemeljitelj znanstvene revije Poročila o raziskovanju paleolita, neolita in eneolita. Njegovo znanstveno, publicistično, društveno in predavateljsko delo je nadaljevala prav njegova asistentka Tatjana Bregant. Usmerila se je predvsem v raziskave kolišč na Ljubljanskem barju ter v preučevanje ornamentike na neolitski lončenini. Njen doktorat (Bregant 1965b) je dolgo časa ostal referenčna literatura na tem raziskovalnem področju. Za razliko od svojega mentorja se je usmerila predvsem v preučevanje kolišč in bivanjske tematike ter manj v kulturno kronologijo.

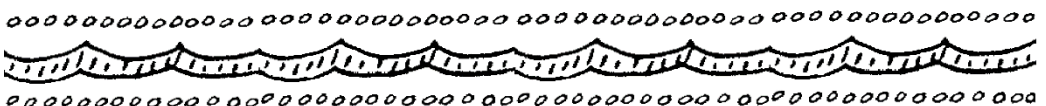
Dediščina Bregantove

Tatjana Bregant je tako bila ena pomembnejših slovenskih in jugoslovanskih arheologinj. Nadaljevala je temeljno delo Josipa Korošca in njegovo sodelovanje z drugimi pomembnimi jugoslovanskimi arheologi (Alojz Benac, Nikola Tasić idr.), kar dokazuje tudi njeno delovanje v Zvezi arheoloških društev Jugoslavije in Slovenskem arheološkem društvu ter številne mednarodne raziskave (npr. izkopavanje neolitskega naselja Lupljanica v BiH). Njeno znanstveno delo je bilo pionirsko, sploh na področju sinteze preučevanja neolitske keramike v nekdanji Jugoslaviji, predvsem na področju raziskovanja neolitskih kolišč, kjer je ponudila prve konkretne interpretacije življenja koliščarjev. Omeniti velja tudi njeno družbeno angažiranost (Budja 2001, 5) ter publicistično in predavateljsko delo. Njeno delo so nadaljevali mnogi; v prvi vrsti njena naslednika na Oddelku za arheologijo, Mihael Budja in Milena Horvat, pa tudi ostali, ki so jih pritegnile teme, s katerimi se je Bregantova ukvarjala. Današnji pogledi na nekatere teme so se sicer spremenili, a njen pomemben doprinos k poznavanju in raziskovanju slovenske ter jugoslovanske arheologije potrjujejo številne publikacije ter obsežna zbirka fotografij in diapozitivov, ki so nastali kot plod njenega dela in jih še danes hrani Oddelek za arheologijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani.

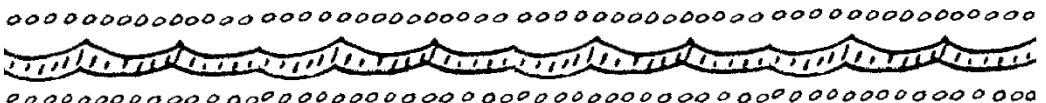

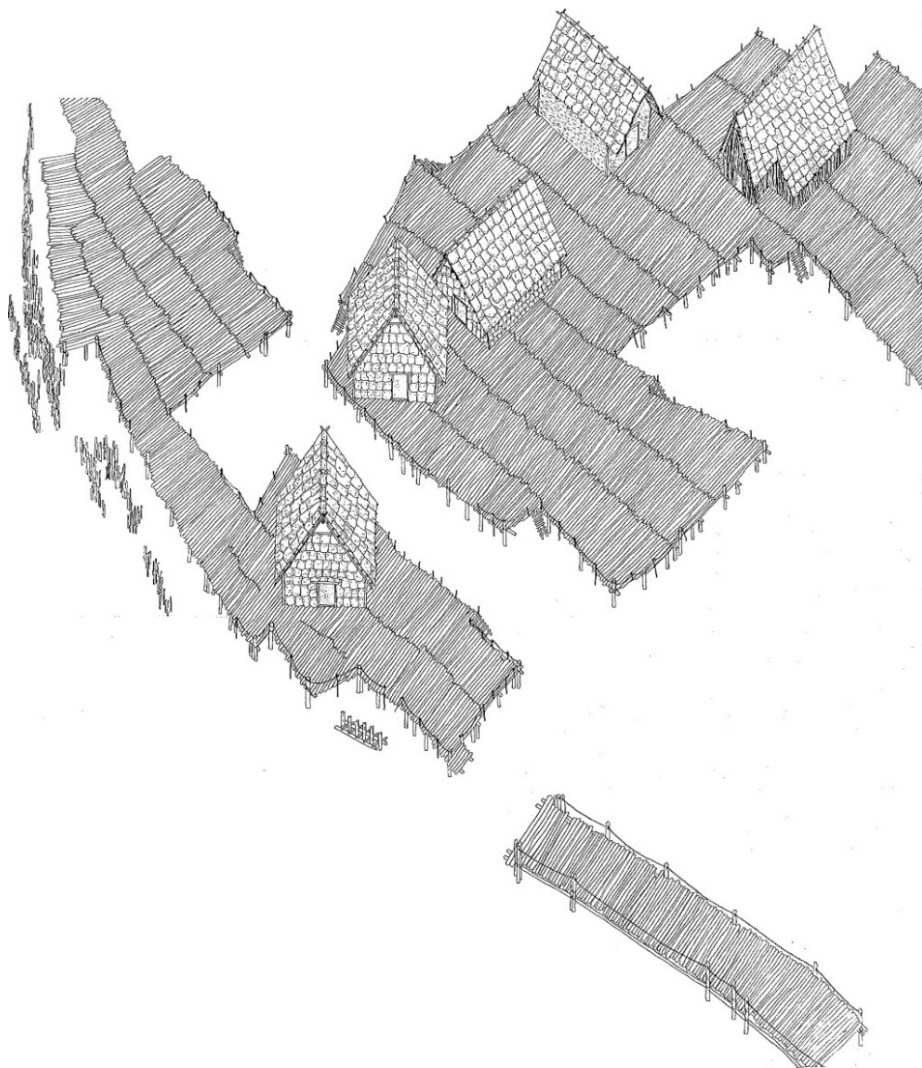
Arhitektura kolišč Ljubljanskega barja

Bregantova je za arhitekturo do tedaj 15 poznanih kolišč Ljubljanskega barja – danes je arheološko dokumentiranih že okoli 40 – ugotovila nekatere skupne lastnosti. Zaradi lege na razmočenem terenu je bila mnenja, da so bile tovrstne naselbine zgrajene na horizontalnih ploščadih, ki so jih nosili navpični, v tla zabiti koli, razlikovali pa naj bi se predvsem glede na gradnjo valobranov (širok pas navpičnih, gosto zabitih, majhnih kolov, debelo deblo ali mrežast valobran). Na podlagi višin prelomov navpičnih kolov, ki so se lomili na točki stičišča med vodo in zrakom, je moč sklepati o razmočenosti območja. Za kolišča s prelomi kolov tik nad tlemi raziskovalci predvidevajo lego na suhem in občasno poplavljenem območju, za kolišča s prelomi kolov 60 cm in več nad tlemi pa lego na stalno poplavljenem oziroma zamočvirjenem terenu, kot se domneva tudi za kolišče na Maharskem prekopu, katerega naj bi na vzhodu obdajala še struga tekoče vode. Poleg drugih datacijskih dokazov lahko o starosti posameznih kolišč priča tudi način gradnje, od enostavnih konstrukcij z neizrazitim poznavanjem v vodi odpornih vrst lesa (Resnikovo kolišče), do izpopolnjenih konstrukcij s popolnim poznavanjem vodoodpornih vrst lesa, kjer je bilo več kot 80 % pilotov iz hrasta (*Quercus*) in velikega jesena (*Fraxinus excelsior*) (kolišče v Partih, Maharski prekop). Okrogli, iz enega debela ali pa klani kosi, ki so predstavljali polovico ali celo šestino posameznega debela, so bili razporejeni v vrste in imeli za lažje zabijanje ošiljene spodnje konice. Na Maharskem prekopu so bili po trije in tudi več klanih kosov v skupini in te v vrstah, pod stavbami, kjer je bila potrebna večja nosilnost zaradi težjih objektov na ploščadi, pa so vsako vrsto še podvojili, medtem ko so na nekaterih drugih lokacijah v tem primeru kole zgostili ali pa uporabili debelejše. Rogovilaste in ošiljene konice navpičnih kolov so pokazale dva načina konstrukcije ploščadi. Slednje so bile odkrite na Partskem kolišču, kjer se predvideva, da so bila med

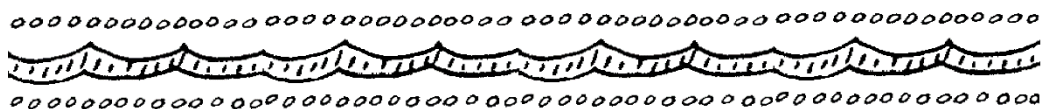

posameznima navpičnima koloma položena po 3 ali 4 horizontalna, med seboj z vrbovimi vejami povezana bruna iz topolovega lesa ter na pilote verjetno le privezana. Na Maharskem prekopu so pilote verjetno povezovala vzporedna bruna, prek katerih so bila pravokotno na vrsto položena še horizontalna. V Partih so posamezne, druga od druge oddaljene, ploščadi s stavbo predstavljale samostojne naselbinske enote, medtem ko je bilo na enotni površini ploščadi kolišča ob Maharskem prekopu odkritih pet hiš, dve pa sta bili le ugotovljeni ob robu doslej raziskane površine. Hiše kvadratnih ($4 \times 4,5$ m) in pravokotnih oblik (3×5 m) so imele pod iz zbite gline, ki je bila od ploščadi izolirana s plastjo lubja, vejic in drobirja. Stene debele okoli 20 cm so bile grajene različno. Le ena hiša je imela osnovo sten iz vertikalnih kolov prepletenih s tanjšimi vejami, to pa obmetano na obeh straneh z glino, medtem ko so vse ostale imele zunanje ohišje iz pokončnih tankih kolov, ki je podpiralo plast gline in drobirja na obeh straneh obložene z lubjem iz belega topola ali trepetlike. Kritina dvokapnih streh, katere sleme so morali nositi navpični stebri v osi stavbe, je bila povsod iz lubja belega topola in breze. Najverjetneje sočasna kolišča, kljub podobnim osnovnim potezom v načinu gradnje, niso bila popolnoma enako oblikovana. Oblika se je morala prilagajati terenu, velikost pa tudi temu in potrebam ter številu prebivalcev, sicer pa je arhitektura koliščarskih naselij v osnovnih potezih ustrezala arhitekturi, ki je značilna za vso prazgodovino (Bregant 1978, 53–61; ista 1996, 25–31).

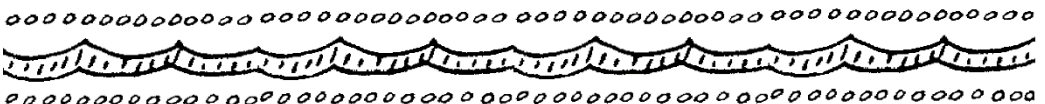

Slika 4. Rekonstrukcija kolišča pri Maharskem prekopu, kot si jo je zamislila Tatjana Bregant (po Bregant 1996, 30).

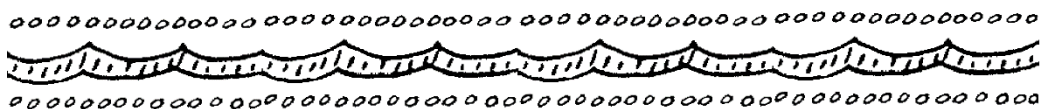
V sklopu vitrine meseca smo izdelali maketo, ki prikazuje del najdišča Maharski prekop. V prvi vrsti smo izhajali iz tlorisov najdišča ter rekonstrukcije, kot jo je predlagala Bregantova (Bregant 1995, 30) (slika 3), ter na ta način predstavili kolišče kot skupek lesenih ploščadi z objekti. Pri tem smo se zavedali, da so današnje interpretacije najdišča že precej drugačne; saj se na podlagi lokacije kolov danes zdi bolj verjetno, da je bilo na najdišču namesto ploščadi prisotnih devet hiš, pri čemer naj bi vsako predstavljale tri vzporedne vrste kolov (Mlekuž et al. 2012).

Kljub temu, da smo pri maketi pretežno izhajali iz dela Bregantove, pa smo se odločili, da predstavimo tudi paleostrugo Ižice, o kateri sta podrobneje pisala Budja in Mlekuž (Budja, Mlekuž 2008). Upoštevali smo tudi relief najdišča ter izdelali pomanjšane modele nekaterih drobnih najdb, pri čemer velja poudariti, da je maketa v nekaterih ozirih tudi plod predvidevanj in domišljije.

Slika 3. Maketa kolišča pri Maharskem prekopu (foto: Matic Zupan).

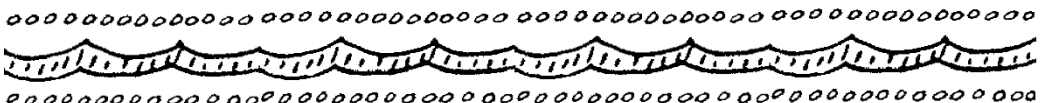
Prispevek k raziskovanju keramike

Kot je bilo že večkrat omenjeno, se je Tatjana Bregant v času svojega študija navdušila nad ornamentiko na neolitski keramiki. Tekom svojega kasnejšega dela je spodbujala tudi tehnološke analize keramike. Poleg prazgodovinske keramike, je vzpostavila raziskovalne temelje tudi pri študiju srednjeveške keramike (Budja 2001, 5).

Menila je, da nam keramika omogoča delitev na kulturne skupine. Pri tem ne smemo gledati le na obliko, ampak so pomembni tudi okrasi, tehnike izdelave le-teh in motivi. Ugotavljala je, da je na videz tehnično nezahtevna neolitska keramika v bistvu zelo komplicirana in pestra. Nekatero tehnike izdelave so bolj splošne in se pojavljajo v več kulturnih skupinah po svetu, medtem ko se pojavljajo tudi takšne, ki so vezane le na posamezne pokrajine (Bregant 1955, 3).

V okviru svoje doktorske disertacije je na okras na neolitski keramiki gledala kot na glavno umetnostno zvrst v tem obdobju (Bregant 1965b, I (predgovor)) in jih analizirala z metodo stilne analize. Vanjo je vključila razvojni vidik, kjer je odkrivala stopnje razvijanja okrasa in regionalni vidik, kjer je upoštevala stil prostora. To je bil za takratni čas nov pristop, saj so pred tem raziskovali le posamezne motive in okras zato preveč posplošili. Na okras niso gledali ne zgodovinsko ne v smislu razvoja preko selitev med kulturami (Bregant 1965b, I (predgovor)).

Tako je sklenila, da je okras v času in prostoru rezultat razvoja motivov, krasilnih tehnik in kompozicij. Kot najzgodnejše motive je določila neupodablajoče (odtisi), sledijo geometrijsko oblikovani, na koncu pa postanejo dinamični (Bregant 1965b, 4–5). Opisala je krasilne tehnike kot so tehnika poliranja, barbot, vrezovanje, izdolbenje, kaneliranje, glajenje, plastični okrasi, žigosanje in slikanje (Bregant 1965b, 11).

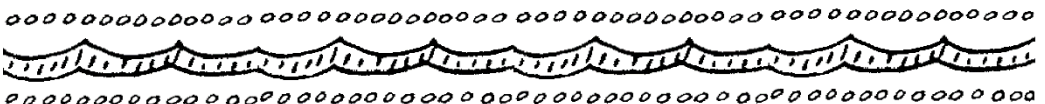

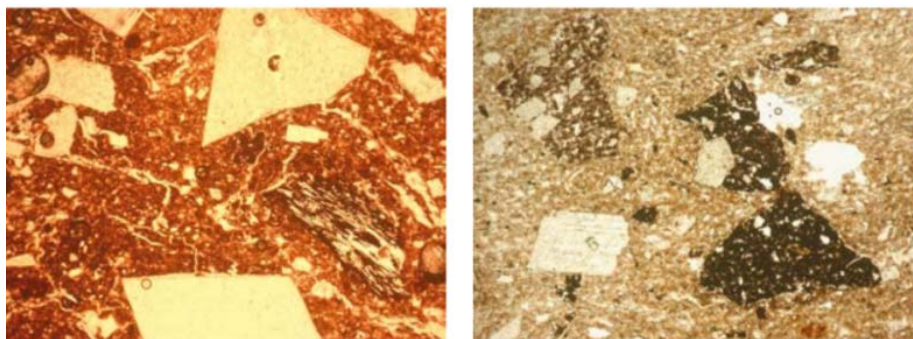
Kompozicijo le teh pa je razumela, kot posledico razvoja z motivom in povezavo motivov v celoto (Bregant 1965b, 34).

Na območju nekdanje Jugoslavije je tako določila tri velike neolitske kulturne skupine: jadransko-mediteransko na prostoru Dalmacije in njenih otokov, makedonsko-mediteransko na prostoru Makedonije, zahodne Bolgarije in severne Grčije ter kontinentalno kulturno skupino na prostoru južne Panonije (Bregant 1968, 140).

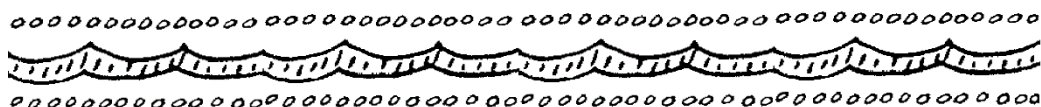
Tatjana Bregant je spodbujala tudi tehnološke analize keramike, med katerimi velja izpostaviti tehnološke analize keramike na primeru najdišča Maharski prekop na Ljubljanskem barju. Njena raziskovalna zapuščina odseva tudi v celostni študiji keramike z Maharskega prekopa v okviru projekta *Arheologije lovcev, poljedelcev in metalurgov: kulture, populacije, paleogospodarstva in okolje*, ki je potekal na našem Oddelku (Žibrat Gašparič 2013, 7). Me drugim so npr. ugotovili, da je imela večina keramike v glino umetno dodana zdrobljena zrna kalcita (Žibrat Gašparič 2013, 14; slika 5) ter da za izdelavo keramike niso uporabljali lokalne sive glinice imenovane polžarica/jezerska kreda (nasprotno Osterc 1975, 125), saj vsebuje preveč karbonata in pri žganju razpade. Za izdelavo keramike so uporabljali drugo lokalno glino, ki je podobna tisti iz najdišča Gornje mostišče (Žibrat Gašparič 2013, 18–19).

Keramika, ki jo predstavljamo v šesti vitrini meseca je iz izkopavanj z Maharskega prekopa leta 1974 (sonda 5), s pomočjo katerih so želeli prepoznati poselitev na sosednjih parcelah, južneje od že znanega območja izkopavanj (Bregant 1975, 7).

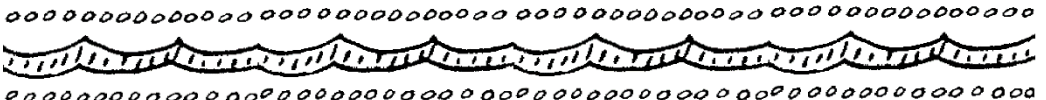

Slika 5. Zbruska vzorcev z Maharskega prekopa. Levo zrna kalcita in zoglenel organski ostanek, desno zdrobljena keramika, kalcit (po Žibrat Gašparič 2013, sl. 5–6).

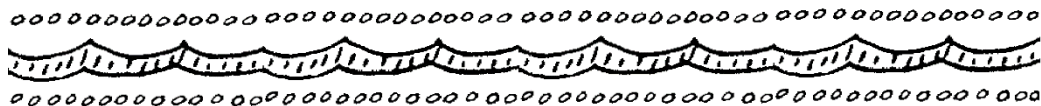
Sklep

Tatjana Bregant je v slovenski in jugoslovanski arheologiji pustila velik pečat. Obseg njenega dela presega kapacitete trenutne razstave, zato smo se omejili zgolj na obdobje neolitika, raziskovanju katerega je posvetila tudi večji del svoje profesionalne kariere. Skozi njen pogled na neolitik smo skušali prikazati njen pionirski pristop k raziskovanju kolišča pri Maharskem prekopu, zanemarili pa nismo niti njenega akademskega dela, to je študije neolitske keramike v Jugoslaviji. Z brskanjem po preteklosti smo hitro prišli do spoznanja, da delo tako marljive osebe, ki je za seboj pustila tako veliko zapuščino, težko predstavimo v celoti. Eden glavnih namenov je bil tudi ta, da se ji v mesecu februarju, ko bi praznovala rojstni dan, na tak način tudi poklonimo.

Slika 6. Obisk Šempetrske nekropole. Tatjana Bregant sedi skrajno levo (hrani Oddelek za Arheologijo, FF UL).

Literatura

Bregant, T. 1955, *Ornamentalne tehnike neolitika v Evropi* (Neobjavljeno diplomsko delo, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta). – Ljubljana.

Bregant, T. 1964, Poročilo o raziskovanju kolišča in gradbenih ostalin ob Resnikovem prekopu pri Igu. – *Poročilo o raziskovanju neolita in eneolita v Sloveniji: raziskovanje v letu 1962*, str. 7–18.

Bregant, T. 1965a, Sondažna izkopavanja v okolici Iga na Ljubljanskem barju. – *Arheološki vestnik* 15/16, str. 179–209.

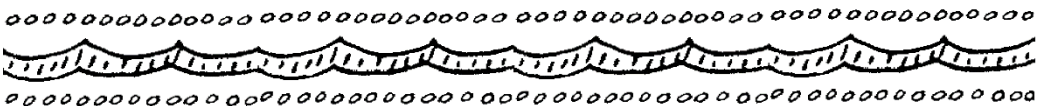
Bregant, T. 1965b, *Ornamentika na keramiki neolitskega časa v Jugoslaviji* (Neobjavljena disertacija, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta). – Ljubljana.

Bregant, T. 1968, Ornament na keramiki jugoslovanskega neolitika in stil prostora. – *Arheološki vestnik* 19, str. 139–144.

Bregant, T. 1975, Kolišče ob Maharskem prekopu pri Igu – raziskovanja 1973. in 1974. leta. – *Poročilo o raziskovanju neolita in eneolita v Sloveniji* 4, str. 7–114.

Bregant, T. 1977, *Stari grad nad Celjem. Raziskovanja v letih 1973 in 1974: poizkus rekonstrukcije rasti grajskega jedra*. – Ljubljana, Filozofska fakulteta.

Bregant, T. 1978, Arhitektura kolišč Ljubljanskega barja. – V: *Naseljavanje i naselja u praistoriji*. – Beograd, Savez arheoloških društava Jugoslavije, str. 53–61.

Bregant, T. 1996, Starejša, srednja in mlajša kamena doba ter bakrena doba. – V: Dirjec, B. (ur.), Pozdravljeni, prednamci: Ljubljana od prazgodovine do srednjega veka. – Ljubljana, Mestni muzej, str. 18–46.

Budja, M. 2001, In memoriam Tatjana Bregant. – *Arheo* 21, str. 5–6.

Budja, M. 2002, In Memoriam Professor Tatjana Bregant (1932–2002). – *Documenta Praehistorica* 29, str. V.

Budja, M. in Mlekuž, D. 2008, Settlements, landscape and palaeoclimate dynamics on the Ižica floodplain of the Ljubljana Marshes. – *Documenta Praehistorica* 35, str. 45–54.

Korošec, J. 1950, Arheologija in nekatere njene naloge. – *Zgodovinski časopis* 4, str. 5–22.

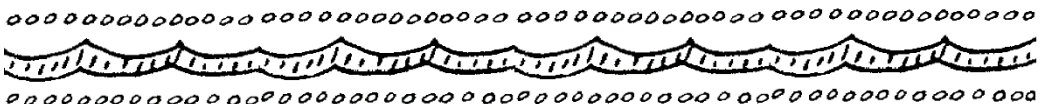
Korošec, J. 1954, Ali smo upravičeni na temelju predzgodovinskih statuet rasno in etnično opredeljevati prebivalstvo neolitičnega časa. – *Arheološki vestnik* 5, str. 213–224.

Korošec, J. 1957, Kultura in kulturna skupina v predzgodovini. – *Arheološki vestnik* 8, str. 95–98.

Mlekuž, D., A. Žibrat Gašparič, M. Horvat in M. Budja 2012, Houses, pots and food: The pottery from Maharski prekop in context. – *Documenta Praehistorica* 39, str. 325–338.

Novaković, P. 2003, Osvajanje prostora, Razvoj prostorske krajinske arheologije – Ljubljana, Filozofska fakulteta.

Novaković, P., M. Lovenjak, M. Budja 2004, *Osemdeset let študija arheologije na Univerzi v Ljubljani*. – Ljubljana, Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani.

Novaković, P. 2009, Oddelek za arheologijo. – V: Bucik et al. (ur.), *Zbornik Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani 1919–2009*. – Ljubljana, Znanstvena založba Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, str. 50–69.

Novaković, P. 2015, *Historija arheologije u novim zemljama jugoistočne Europe*. – Sarajevo, Univerzitet u Sarajevu.

Osterc, V. 1975, Mineralna sestava in mikrostruktura keramike s kolišča ob Maharskem prekopu I. – *Poročilo o raziskovanju neolita in eneolita v Sloveniji* 4, str. 123–134.

Žibrat Gašparič, A. 2013, Tehnologija izdelave lončenine z najdišča Maharski prekop na Ljubljanskem barju. – *Arheo* 30, str. 7–26.

